1962
—
ଅଗଷ୍ଟ 27

ମଦନ ଗୋପାଳ
ବନାମ
ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ

(ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ପି. ବି. ସିହ୍ନା, କେ. ସୁବ୍ବା ରାଓ, ଜେ. ସି. ଶାହ୍,
ଏନ୍. ରାଜଗୋପାଳ ଆୟଙ୍ଗର ଏବଂ
ଜେ. ଆର. ମୁଧୋଲକର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ଅସ୍ଥାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ - ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ - ଅନୁସନ୍ଧାନ – ମନ୍ଦ ଆଚରଣ - ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ।

ମନ୍ଦ ଆଚରଣ ଅଭିଯୋଗ କରି ଜଣେ ଅସ୍ଥାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ଦୋଷାରୋପ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅନୁସନ୍ଧାନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଆଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ନଦେଇ ଏକ ମାସର ନୋଟିସ୍ ବଦଳରେ ତାଙ୍କୁ ଏକ ମାସର ଦରମା ଦେବା ପରେ ଉପଆୟୁକ୍ତ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତିକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ଏକକ ବିଚାରପତି ଏହି ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଦୁଇଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଏକକ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଓଲଟାଇଦେଇଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର କଥିତ ମନ୍ଦ ଆଚରଣର ତଦନ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ମନ୍ଦ ଆଚରଣର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ତାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ କ୍ୟାରିଅରକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଏକ ଅପବାଦ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଭଳି, ଏବଂ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ଅନୁପାଳନ ହେତୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଦଣ୍ଡ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, ଏହି ଆଦେଶ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିଥିଲା ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଲାଲ ଧିଙ୍ଗ୍ରା ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, (1958) S.C.R. 828, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ବିହାର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଗୋପୀ କିଶୋର ପ୍ରସାଦ A.I.R. 1960 S.C. 689 ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ରାମ ନାରାୟଣ ଦାସ, (1961) 1 S.C.R. 606, ପ୍ରଭେଦ କରାଯାଇଛି ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 329/1960 ।

ଏଲ. ପି. ଏ.ସଂଖ୍ୟା 72/1958ରେ 1958 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର 28 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ *ଏନ୍. ଏନ୍. କେଶୱାନୀ* ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ *ଏନ୍. ଏସ୍. ବିନ୍ଦ୍ରା* ଏବଂ *ପି. ଡି. ମେନନ* ।

27 ଅଗଷ୍ଟ, 1962 । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶାହଙ୍କ ଦ୍ୱାରା - ଆବେଦନକାରୀ ମଦନ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ପଟିଆଲା ଏବଂ ପୂର୍ବ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ସଂଘର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ 5 ଅକ୍ଟୋବର, 1953 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନିରୀକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନିଯୁକ୍ତି "ଅସ୍ଥାୟୀ ଭିତ୍ତିରେ ଥିଲା ଏବଂ ଏକ ମାସର ନୋଟିସ୍ ସହିତ ସମାପ୍ତ ହୋଇପାରିବ" । 5 ଫେବୃଆରୀ, 1955ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀ, ଭଟିଣ୍ଡାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ "ଆରୋପ ପତ୍ର" ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେ (ଆବେଦନକାରୀ) ଦରବାରା ସିଂହ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ବେଆଇନ ପରିତୃପ୍ତି ଭାବରେ 150/- ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଜଣେ ଉଡେ ସିଂଙ୍କ ଠାରୁ ବେଆଇନ ପରିତୃପ୍ତି ଭାବରେ 30/-ଟଙ୍କା ଦାବି କରିଥିଲେ । ଦୋଷାରୋପ ପତ୍ରରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାହିଁକି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଡକାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଆରୋପ ପତ୍ର ଉପରେ ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ।22 ଫେବୃଆରୀ, 1955 ରେ, ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଉପଆୟୁକ୍ତ, ଭଟିଣ୍ଡାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ଦରବାରା ସିଂଙ୍କ ଠାରୁ ବେଆଇନ ଲାଞ୍ଚ ଗ୍ରହଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । 17

ମାର୍ଚ୍ଚ, 1955 ରେ ଉପଆୟୁକ୍ତ ଆଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ନିରୀକ୍ଷକ ମଦନ ଗୋପାଳଙ୍କ ସେବାକୁ ତୁରନ୍ତ ସମାପ୍ତ କରାଯିବ ଏବଂ ନୋଟିସ୍ ବଦଳରେ ସେ ନିୟମାବଳୀର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମାସର ଦରମା ପାଇବେ ।

ଆବେଦନକାରୀ ଉପାୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ଆଦେଶର ସମୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ବ୍ୟାପାର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏକ ସ୍ମାରକୀ ମଧ୍ୟ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ପ୍ରତିକାର ପାଇବାରେ ବିଫଳ ହେବା ପରେ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଥିଲା କାରଣ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ କୌଣସି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା ବୋଲି ଏହି ଆଧାରରେ 17 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1955 ତାରିଖର ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାକୁ ଆବେଦନକାରୀ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ପାଇଁ ପେପ୍ସୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ତଦନ୍ତ କରିଥିବା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପ୍ରାଧିକାରିତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ ତଦନ୍ତ କରିବାରେ ସେହି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନିୟମିତ ଥିଲା । ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟର ପୁନର୍ଗଠନ ଉପରେ ଏହି ଆବେଦନକୁ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆବେଦନ ଶୁଣାଣି କରିଥିବା ବିଚାରପତି ଶ୍ରୀ ବିଶନ ନାରାୟଣ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ଏହି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ, କାରଣ ତାଙ୍କ ମତରେ ନିଯୁକ୍ତି ସମାପ୍ତିର ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ପ୍ରକୃତିର ଥିଲା ଏବଂ ଯେହେତୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସନ୍ଧାନ ଅଧିକାରୀ, ଉପଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଳନ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଏହି ଆଦେଶ ଅବୈଧ ଥିଲା । ଏକସ୍ୱ ପତ୍ର ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଏକ ଦୁଇଜଣିଆ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆଦେଶ ଓଲଟାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଜଣେ ଅସ୍ଥାୟୀ କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ସେ ଯେଉଁ ପଦବୀରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଥିଲେ ସେହି ପଦବୀରେ ରହିବାର ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଚାକିରିରୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ନିଯୁକ୍ତି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ସଂରକ୍ଷିତ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ପ୍ରୟୋଗ କରି ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିକୁ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀ ଜଣେ ଅସ୍ଥାୟୀ କର୍ମଚାରୀ ଥିଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କର ନିଯୁକ୍ତି କୌଣସି କାରଣ ନ ଦର୍ଶାଇ "ଏକ ମାସର ନୋଟିସ" ଦ୍ଵାରା ସମାପ୍ତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା । ତେବେ ଉପଆୟୁକ୍ତ ଏହି କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ:ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ମନ୍ଦ ଆଚରଣକୁ ଦର୍ଶାଇ ଏକ ଆରୋପ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, କଥିତ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା କାରଣ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ-ଯାହା ସହିତ ଉପଆୟୁକ୍ତ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ- ମନ୍ଦ ଆଚରଣ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା । ଏପରି ସମାପ୍ତି "ତାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ବୃତ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଅପବାଦ" ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଭଳି ଥିଲା । *ବିହାର ରାଜ୍ୟ* ବନାମ *ଗୋପୀ କିଶୋର ପ୍ରସାଦ*(1) ମାମଲାରେ, ମାନ୍ୟବର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବା କିମ୍ବା ପରଖ ଅବଧିରେ ଥିବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବହିଷ୍କାର କରିବା ମାମଲାରେ ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରୁ ତୃତୀୟଟି ଏହିପରି ନିରୂପିତ ହୋଇଛି:

> "କିନ୍ତୁ, ଯଦି କୌଣସି ତଦନ୍ତ ବିନା ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସେବାକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ନିଯୁକ୍ତିଦାତା ତାଙ୍କ କଥିତ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ, କିମ୍ବା ଅକ୍ଷମତା, କିମ୍ବା ସମାନ କିଛି କାରଣ ପାଇଁ ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେବା ସମାପ୍ତି ଦଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇଥାଏ, କାରଣ ଏହା ତାଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ଅପବାଦ ଲଗାଇଥାଏ ଏବଂ ଏହିପରି ତାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ବୃତ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ । ଏଭଳି ସ୍ଥିତିରେ ସେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ଅନୁଯାୟୀ ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ।"

ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ସେହି ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରଖ ଅବଧିରେ ଥିବା ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମାମଲା ପରିଚାଳନା କରୁଥିଲେ ଯେତେବେଳେ କି ଆବେଦନକାରୀ ଜଣେ ଅସ୍ଥାୟୀ କର୍ମଚାରୀ ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ, ନୀତିଗତ ଭାବରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଜଣେ ପରୀକ୍ଷାକାରୀ କିମ୍ବା ଅସ୍ଥାୟୀ କର୍ମଚାରୀ ଥିଲେ ତାହା କିଛି ଫରକ ପକାଇବ ନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ଆରୋପ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ବେଆଇନ ପାରିତୋଷିକ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାଜଣଙ୍କଠାରୁ ବେଆଇନ ପାରିତୋଷିକ ଦାବି କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିଜର ପକ୍ଷ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ ଯେ ଅଭିଯୋଗର

(1) A.I.R. 1960 S.C. 689

ସମର୍ଥନରେ ଏବଂ ବିପକ୍ଷରେ ଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା । ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରମାଣ ଆଧାରରେ ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ବେଆଇନ ପରିତୃପ୍ତି ଭାବେ 150/- ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ "ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ସଚ୍ଚୋଟତା ଉପରେ ସନ୍ଦିହାନ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ" । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ସୁରକ୍ଷା ସ୍ଥାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ଅସ୍ଥାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ଅନୁଯାୟୀ, ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଆଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ନମିଳିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରିତ ହେବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏପରି କୌଣସି ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ପାଳନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଓକିଲ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ 17 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1955 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିକୁ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ନୁହେଁ, ପ୍ରଭାବୀ ଆଦେଶଟି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 30 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1955ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ ନଥିରେ ଏପରି କୌଣସି ଆଦେଶ ମିଳିନାହିଁ, ଏବଂ ଏହା ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଲିଖିତ ବିବୃତିରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି 17 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1955 ରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଓକିଲ ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ଅସ୍ଥାୟୀ କର୍ମଚାରୀ ଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଚାକିରିରେ ଜାରି ରଖିବା କିମ୍ବା ବହିଷ୍କାର କରାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏପରି ତଦନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥିବା ବରଖାସ୍ତରେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ସୁରକ୍ଷା ଆକର୍ଷିତ ହୋଇନଥିଲା, ଏବଂ ଓକିଲ ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନ ସମର୍ଥନରେ *ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ* ବନାମ *ରାମ ନାରାୟଣ ଦାସ*(1) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ । ରାମ ନାରାୟଣ ଦାସଙ୍କ ମାମଲାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପରିବୀକ୍ଷା ଜାରି ରଖିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଆଚରଣକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସରକାରୀ

(1) (1961) 1 S.C.R. 606

କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଆଚରଣ ସନ୍ତୋଷଜନକ ନୁହେଁ ବୋଲି ତଦନ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ, ତାଙ୍କ ଉପରେ ନିଆଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ନଦେଇ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିଜ ପଦବୀ ଉପରେ କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ସେ ପ୍ରୋବେସନ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ବହିଷ୍କାର ହେବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ଥିଲେ । ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ କେବଳ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ ହେବା, ତାଙ୍କ ଦରମା କିମ୍ବା ଭତ୍ତା ହରାଇବା, ବରିଷ୍ଠତା ହରାଇବା, ପଦୋନ୍ନତି ବନ୍ଦ କରିବା କିମ୍ବା ଭବିଷ୍ୟତରେ ପଦୋନ୍ନତି ସମ୍ଭାବନାକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ଇତ୍ୟାଦି "କୌଣସି ଖରାପ ପରିଣାମ" ବହନ କରେ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଅସନ୍ତୋଷଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଆଚରଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ବୃତ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା କୌଣସି ଅପବାଦ ନାହିଁ ।" ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ଏହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଥିଲା ଯେ ସେ ସ୍ଥାୟୀ ହେବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କି ନୁହେଁ । ମନ୍ଦ ଆଚରଣ, ଅବହେଳା, ଅଦକ୍ଷତା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଯୋଗ୍ୟତା ଅଭିଯୋଗରେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବହିଷ୍କାର କରିବା ଆଦେଶକୁ, ଯଦିଓ ଜଣେ ପରିବିକ୍ଷାକାରୀ, ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଦଣ୍ଡ ଭାବରେ ଏକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ସ୍ଥାୟୀ କରାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଏକ ତଦନ୍ତ ପରେ ଜଣେ ପରିବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କୁ ବହିଷ୍କାର କରିବା ଆଦେଶ ସେହି ସ୍ୱଭାବର ନୁହେଁ x XXXX ପରବର୍ତ୍ତୀ (ଗୋପୀ କିଶୋର ପ୍ରସାଦଙ୍କ) ମାମଲାରେ ତୃତୀୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ପାଇଁ ଅସଦାଚରଣ କିମ୍ବା ଅଦକ୍ଷତାର ଅଭିଯୋଗର ତଦନ୍ତକୁ ସୂଚିତ କରେ, ଯଦି ସେଗୁଡିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି ବୋଲି ଜଣାପଡେ, ଏବଂ ଜଣେ ପରିବିକ୍ଷାକାରୀ ସ୍ଥାୟୀ ହେବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଏକ ତଦନ୍ତ କରିବାର ସତ୍ୟତା ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ନୁହେଁ । ଯାହା ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ତାହା ହେଉଛି *ପରଶୋତ୍ତମ ଲାଲ ଧିଙ୍ଗ୍ରାଙ୍କ ମାମଲାରେ*(1) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରୀକ୍ଷଣକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହି ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ।"

ଏହି ମାମଲାରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ତଦନ୍ତ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତାଙ୍କ କଥିତ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ ପାଇଁ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ

(1) (1958) S.C.R. 828

1963
ମଦନ ଗୋପାଳ
ବନାମ
ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶାହ

ବିରୋଧରେ ଆସିଥିବା ମନ୍ଦ ଆଚରଣ ଅଭିଯୋଗ ସେ କରିଥିବା ଜଣାପଡ଼େ, ତେବେ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ସେବାରୁ ଅପସାରଣ ସମେତ ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏକ ତଦନ୍ତ ଥିଲା । ତଦନ୍ତରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ଏପରି ତଦନ୍ତ ଏବଂ ଆଦେଶ ରାମ ନାରାୟଣ ଦାସଙ୍କ ମାମଲାର ନୀତି ମଧ୍ୟରେ ଆସିବ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ବାତିଲ କରିଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ବିଶନ ନାରାୟଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଯାଇଛି ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।